

Abstract

Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer besluttede i 2021 at igangsætte en undersøgelse af, hvordan landets institutioner, der arbejder med forsøgsdyr, havde forholdt sig til situationen omkring COVID-19.

Denne rapport har til formål at trække de væsentligste aspekter frem af undersøgelsen, som kan fungere som inspiration for andre institutioner i sammenlignelige fremtidige krisesituationer.

Konsekvenserne af COVID-19 har selvfølgelig været overvejende negative, men samfundet - og dermed forsøgsdyrsinstitutionerne - har på positivsiden opnået erfaring med krisehåndtering, som kan komme den enkelte forsøgsdyrinstitution til gode fremadrettet.

En anden vigtig pointe i undersøgelsen er, at COVID-19-situationen ikke blot har givet læring i forhold til at håndtere fremtidige kriser, men også har givet forsøgsdyrsinstitutionerne inspiration til, hvordan dagligdagen kan gribes anderledes an.

Forsøgsdyrsfaciliteterne og COVID-19

Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer besluttede i 2021 at igangsætte en undersøgelse af, hvordan landets institutioner (virksomheder og universiteter inkluderende mindst én forsøgsdyrsfacilitet¹) havde grebet situationen omkring COVID-19 an.

Udvalget udarbejdede et spørgeskema, hvori man i 13 spørgsmål spurgte ind til deres ageren i forbindelse med *krisens begyndelse* og *lock-down-perioden*, ligesom der blev spurgt ind til *læring for fremtiden*. Spørgeskemaet udsendtes til landets 47 dyrevelfærdsorganer, hvoraf 36 besvarede spørgsmålene (76 pct.).

Denne rapport har til formål at trække de væsentligste aspekter frem af besvarelserne og diskutere disse samt fremhæve diverse interne tiltag, som kan fungere som inspiration for andre institutioner i sammenlignelige fremtidige krisesituationer.

Det skal bemærkes, at samtlige besvarelser findes som bilag i anonymiseret form.

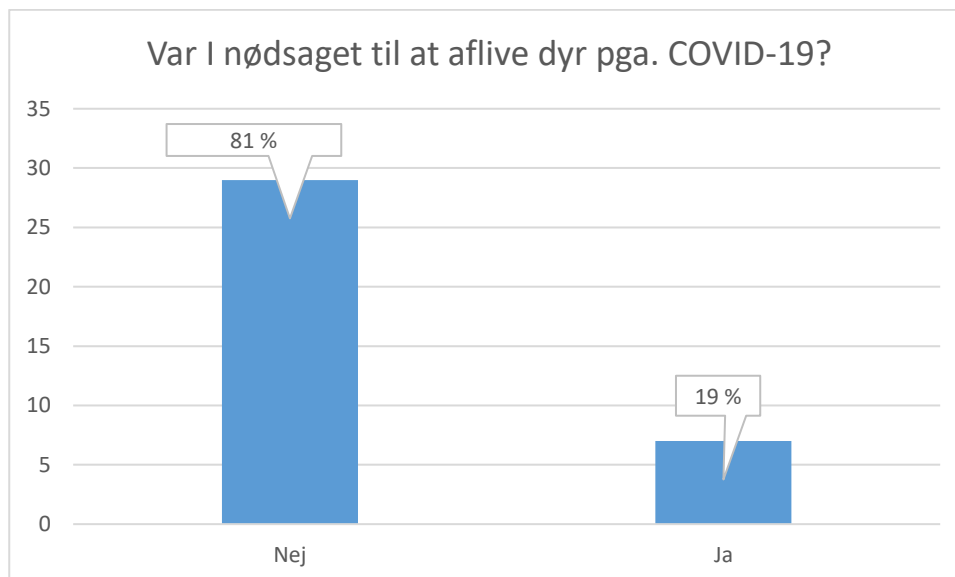
¹ Landets dyrevelfærdsorganer er ikke er tilknyttet 100 pct. sammenlignelige institutioner, idet dyrevelfærdsorganerne er tilknyttet både universiteter, undervisningssteder, opdrætsvirksomheder, medicinalvirksomheder m.fl., ligesom størrelsen på de enkelte institutioner er vidt forskellige. Indflydelsen fra COVID-19 er derfor ikke helt sammenlignelig de enkelte typer af institutioner imellem.

Del 1: Krisens begyndelse

Spørgsmål 1: Var I nødsaget til at aflive dyr pga. COVID-19?

- Hvilke kriterier lagde I til grund for beslutningen om at aflive dyr?
- Har beslutningen om at aflive dyr – efter jeres mening – efterfølgende vist sig som værende den rigtige?
- Er der noget, der kunne være gjort anderledes for at sikre, at aflivning af dyr pga. COVID-19 kunne være undgået?

Langt størstedelen af de adspurgte (29/36 (81 pct.)) valgte ikke at aflive dyr grundet COVID-19-situationen.

De resterende institutioner besluttede at aflive dyr (7/36 (19 pct.)).

Beslutningen om aflivning begrundes ikke ens alle steder:

Tre institutioner begrundede aflivningen med, at man ikke så sig i stand til at udføre specifikke forsøg i henhold til gældende restriktioner.

Én institution kunne ikke levere opdrættede dyr til specifik modtager, idet dennes faciliteter var lukket ned, hvorfor man var nødsaget til at aflive disse.

Én institution var fra statslig side pålagt at aflive dyr (mink).

De to resterende institutioner reagerede sammenligneligt på krisen, idet begge steder prioriterede dets forsøg efter vigtighed, ligesom man kiggede på, hvor langt de enkelte forsøg var på deres afslutning, hvorefter nogle dyr besluttedes aflivet. Den ene af de to institutioner udtrykker stor fokus på ikke at bringe sig i en situation, hvor de grundet et muligt smitteudbrud kunne stå uden dyrepassere, idet en sådan situation kunne have betydet, at aflivning af endnu flere dyr havde været konsekvensen.

Den anden af de to institutioner vurderede, at langt de fleste forsøg kunne gennemføres ved at tilpasse arbejds gange og iværksætte sundhedsfaglige forholdsregler for personalet.

Kun en enkelt af de institutioner, som besluttede at aflive dyr, vurderer efterfølgende, at deres beslutning ikke havde været den rigtige. Det begrundes med, at forsøget siden hen – under tilsvarende udfordringer med COVID-19 – blev afviklet med succes.

Diskussion

At langt størstedelen af de adspurgte ikke så sig nødsaget til at aflive dyr er selvfølgelig glædeligt, men da en fremtidig pandemi jo kan udvikle sig anderledes end denne, så synes det dog anbefalingsværdigt, at den enkelte institution – evt. det enkelte dyrevelfærdsorgan – tager en diskussion om, hvordan man som facilitet kan gribe en fremtidig situation an, hvis den skulle udvikle sig endnu mere alvorligt, hvor en aflivning af dyrene er uundgåelig.

Spørgsmål 2: Var I nødsaget til at lukke faciliteter (helt eller delvist) og/eller reducere i antal "daglige medarbejdere" pga. COVID-19?

- Hvilke kriterier lagde I til grund for beslutningen herom?
- Har beslutningen herom – efter jeres mening – efterfølgende vist sig som værende den rigtige?

Kun et enkelt sted blev dyrefaciliteten/dyrefaciliteterne lukket ned, idet man fra statslig side lukkede institutionen ned og hjemsendte medarbejderne, hvilket samtidig resulterede i en beslutning om at aflive institutionens dyr, idet forsøg selvfølgelig ikke kunne gennemføres under de givne forhold. På den givne institution fandt man beslutningen herom rigtig, grundet den store uvished om COVID-19 i begyndelsen.

Halvdelen af institutionerne reducerede derimod bemanningen (18/36 (50 pct.) - på den ene eller anden måde - for at minimere smitterisikoen blandt medarbejderne, så man i bedst mulig omfang kunne sikre produktionen samt forsøgsdyrenes pasning og pleje. De fleste (10/18 (56 pct.)) valgte at etablere skiftehold, som ikke havde fysisk kontakt hinanden imellem for netop at minimere smitterisikoen og samtidig øge sandsynligheden for, at man til en hver tid havde raske medarbejdere til at passe dyrene.

Én institution etablerede desuden en backup-gruppe udenfor dyrepassergruppen, som kunne træde til og passe dyrene i det tilfælde, at begge skiftehold (dyrepassergrupper) skulle blive ramt af smitte.

Der er overensstemmelse blandt ovennævnte institutioner om, at beslutningen mht. reduktion af medarbejderstab – både i form af etablering af skiftehold eller gennem en egentlig reduktion i medarbejderstaben, hvor færre medarbejdere skulle møde ind på daglig basis – efterfølgende bliver anset som havende været den rigtige.

Den anden halvdel har svaret, at man hverken lukkede faciliteter (helt eller delvist) eller så sig nødsaget

til at reducere i antallet af "daglige medarbejdere". Idet svarene i disse tilfælde ikke er blevet bedt uddybet, er det svært at udtale sig om årsagerne hertil. Man må dog gå ud fra, at man de enkelte steder har overholdt de statslige retningslinjer på området, hvilket fra institutionens side kan have været vurderet tilstrækkelige.

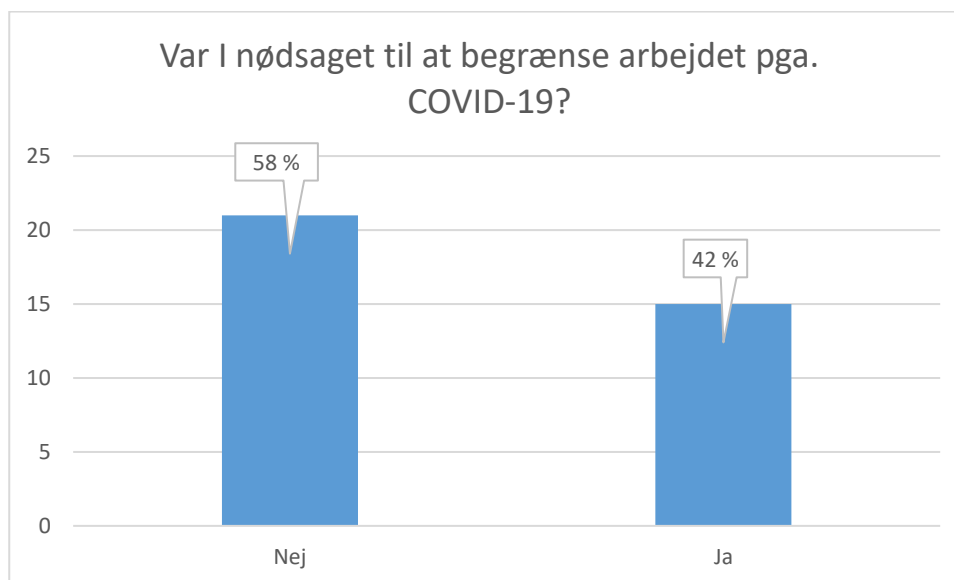
Diskussion

Idet man hos halvdelen af institutionerne ikke har fundet det nødvendigt at reducere antallet af "daglige medarbejdere", kan man overveje at tage en diskussion i dyrevelfærdsorganet/dyrevelfærdsorganerne om, hvorvidt man med fordel kan lade sig inspirere af den anden halvdel af institutionerne mht. at reducere medarbejderstab eller etablere skiftehold i en fremtidig sammenlignelig – eller endnu mere alvorlig - krisesituation for bedst muligt at sikre personale til at passe dyrene.

Spørgsmål 3: Var I nødsaget til at begrænse arbejdet pga. COVID-19?

- Hvilke kriterier lagde I til grund for beslutningen herom?
- Har beslutningen om at begrænse arbejdet – efter jeres mening – efterfølgende vist sig som værende den rigtige?

Størstedelen så sig ikke nødsaget til at begrænse arbejdet pga. COVID-19 (21/36 (58 pct.). Vha. diverse tiltag – eksempelvis etablering af skiftehold – har man tilsyneladende kunnet gennemføre det planlagte arbejde.

De resterende (15/36 (42 pct.) svarer, at de - i forskellig grad - begrænsede deres arbejde.

Nogle heraf begrundet deres arbejdsmæssige begrænsninger med fravalg grundet risikoen for smitte blandt medarbejdere, idet man disse steder – eksempelvis – vælger ikke at udføre de forsøg, som ville kræve for mange personer samlet i samme rum, ligesom én institution ikke mente sig i stand til at udføre alle forsøg efter opdelingen af medarbejdere i skiftehold. Én institution vælger – i begyndelsen

af krisen – at udskyde hovedrengøring af dyrestalden, men bibeholder den sædvanlige pasning.

Andre begrundede arbejdsbegrænsningen – modsat ovennævnte - med mere indirekte konsekvenser af COVID-19. Her nævnes – bl.a. – aflyst undervisning, idet elever var blevet hjemsendt. En anden institution nævner diverse ydre begrænsninger i form af færre transportmuligheder mellem virksomhed og kunder, hvormed arbejdet – ufrivilligt – begrænsedes.

Blandt de institutioner, som frivilligt begrænsede deres arbejde, giver man udtryk for, at beslutningerne herom efterfølgende har vist sig som rigtige.

Diskussion

Vi ser, at der er to forhold, der gør sig gældende for de institutioner, som har måttet begrænse deres arbejde. Ét er hensynet til medarbejdere og forsøget på at mindske risikoen for smitte samt de mere indirekte begrænsninger, som er følgevirkninger af restriktioner og forhold, som ikke har været op til institutionen selv at fastsætte.

For de institutioner, som netop så sig nødsaget til at begrænse deres arbejde for at mindske risiko for smitte blandt medarbejdere, kunne det være anbefalelsesværdigt at lade sig inspirere af andre institutioner og oprette skiftehold, hvor der ikke er fysisk kontakt mellem disse. Herved vil aktiviteter, der kræver et vist antal medarbejdere og/eller tæt kontakt under arbejder, stadig kunne opretholdes - uden at kompromittere hele dyrestalden.

Spørgsmål 4: Hvordan holdt I medarbejdere orienteret om beslutninger vedr. ovenstående (spørgsmål 1-3)?

Med ovenstående spørgsmål ønskede Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer at opnå viden om, hvordan man i de enkelte institutioner over for medarbejderne havde begrundet beslutninger om eventuelle aflivninger, medarbejderreduktioner og arbejdsbegrænsninger. Det kan konstateres, at langt de fleste har forstået det sådan, at det var selve kommunikationsformen, som havde udvalgets interesse.

Af besvarelserne skal det derfor blot konstateres, at de digitale mødeplatforme (Skype, Zoom, Teams etc.) har fundet stor anvendelse hos mange af adspurgte institutioner og selvfølgelig giver nogle fantastiske muligheder i situationer, hvor det tilrådes ikke at samles fysisk.

Spørgsmål 5: Hvordan blev det prioriteret, hvilke dyreforsøg der skulle/kunne udføres i lockdown-perioden?

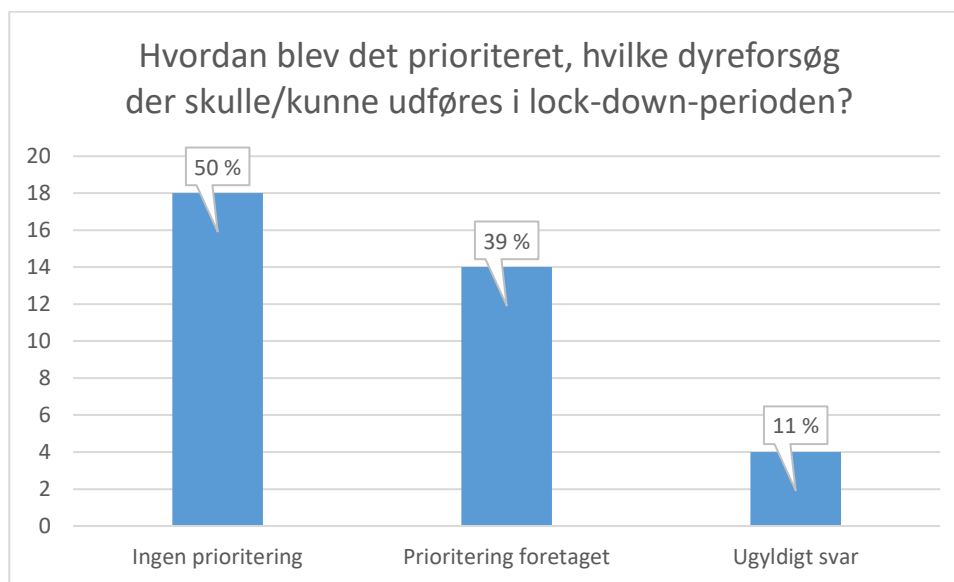
I halvdelen af besvarelserne (18/36 (50 pct.)) gives der udtryk for, at der – af den ene eller anden grund – *ikke* blev foretaget en prioritering.

Heraf svarer halvdelen (9/18 (50 pct.)), at alle forsøg blev gennemført, hvorfor der ikke blev foretaget

en prioritering. Her har man tilsyneladende vurderet, at man har kunnet gennemføre forsøgene under de givne omstændigheder. Nogle forklarer beslutningen med ændrede arbejds gange – eksempelvis ved at tilrettelægge arbejdet anderledes og/eller ved at anvende en større del af døgnets timer. Ét sted forklares det, at man som en del af sundhedsvæsenet tidligt blev vaccineret, hvilket – sammenholdt med at man er en lille facilitet – så sig i stand til at udføre alle forsøg.

En tredjedel af besvarelserne, hvor der ikke blev foretaget en prioritering (6/18 (33 pct.)), svares der, at en prioritering – af flere årsager - ikke har været nødvendig, idet man ikke har udført dyreforsøg i perioden.

I de resterende tre besvarelser (3/18 (17 pct.)) gives der ingen forklaring på, hvorfor en prioritering ikke blev foretaget.

I 14 af besvarelserne (14/36 (39 pct.)) gives der udtryk for, at der *blev* foretaget en eller anden form for prioritering af forsøgene. Prioriteterne har i flere tilfælde et vist overlap hinanden imellem, men de fleste (11/14 (79 pct.)) giver udtryk for, at man prioriterede at fortsætte igangværende forsøg og/eller vigtige/kritiske forsøg, hvoraf sidstnævnte ikke uddybes yderligere af alle.

Ét sted forklarer man, at blandt andre COVID-19-forsøg fik høj prioritet. Ét andet sted forklarer man, at forsøg, som institutionen var kontraktmæssigt forpligtet til, blev prioriteret højt. Ét sted forklares det, at man kiggede på, hvor langt det enkelte projekt var fra dets afslutning, ligesom man kategoriserede forsøgenes vigtighed inden for tre kategorier, så man var klar til at tage sine forholdsregler, hvis dyrepassere blev syge med COVID-19.

I tre af besvarelserne (3/14 (21 pct.)) gives der udtryk for, at man – evt. i kombination med ovennævnte projektprioriteter - har prioriteret i forhold til de samfundsmæssige forhold, idet man har kigget på, hvilke forsøg, der har kunnet gennemføres i forhold til at overholde afstandskrav mv.

I de resterende besvarelser (4/36 (11 pct.)) har man på spørgsmålet valgt at svare, *hvem* der foretog prioritering, hvilket ikke har interesse for undersøgelsen (registreret som "ugyldigt svar").

Diskussion

Vi kan se, at der er blevet lagt vægt på flere forskellige parametre blandt de institutioner, hvor man har anset det som værende nødvendigt at prioritere forsøgene. Både projekters kontraktmæssige forhold, forsøgsvarighed og generel hensyntagen til samfundsmæssige forhold, er således blevet taget i betragtning.

For alle institutioner – også dem der ikke har set sig nødsaget til at prioritere i denne krisesituation - kunne en kategorisering af de forskellige forsøg, ses som mulig inspiration og en god tilgang til lignende situationer, hvor dyrevelfærdsorganerne kan spille en vigtig rolle i igangsættelsen og vidensdeling omkring dette.

Spørgsmål 6: Oplevede I problemer med leverancer i forhold til foder, berigelse og lignende? Hvis ja, hvilke?

Langt størstedelen (27/36 (75 pct.)) oplevede ikke problemer i forhold til levering af varer direkte relateret til forsøgsdyrenes velfærd.

Nogle (5/36 (14 pct.)) oplevede derimod visse problemer i forhold til leverancer af værnemidler (mundbind, engangshandsker, engangsdragter og sprit), men ingen giver udtryk for, at problemerne var af kritisk karakter.

De resterende institutioner (4/36 (11 pct.)) svarer, at de oplevede problemer i forhold til visse leverancer. Én institution fortæller således om længere leveringstider på berigelse, en anden institution nævner både længere leveringstider på strøelse samt forsinkelser i forhold til at få bestrålet burmateriale, en tredje institution fortæller også om forsinkelser i forhold til bestråling. Fjerde institution fortæller om leveringsproblemer af både medicin og operationsudstyr.

Diskussion

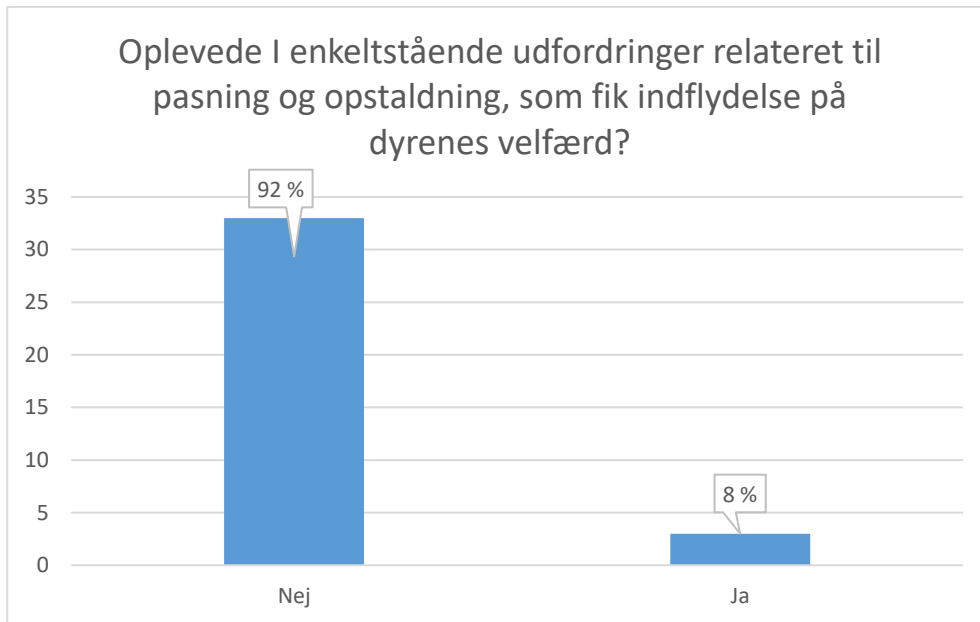
Det kan konstateres, at det heldigvis ikke er en overvejende del af institutionerne, der har oplevet problemer med forsyninger og at det kun er et fåtal af institutionerne, der har oplevet problemer med at modtage leverancer relateret til dyrene.

Manglen på værnemidler var ikke udelukkende isoleret til forsøgsdyrsfaciliteter, men desværre et generelt problem, som påvirkede mange forskellige sektorer i samfundet.

Spørgsmål 7: Oplevede I enkeltstående udfordringer relateret til pasning og opstaldning, som fik indflydelse på dyrenes velfærd? Hvis ja, hvilke?

Næsten alle (33/36 (92 pct.)) oplevede ikke enkeltstående udfordringer relateret til pasning og opstaldning, som fik indflydelse på dyrenes velfærd. Én institution påpeger dog, at den ene af facilitetens to dyrepassere i en periode var i isolation grundet kontakt med en smittet, samtidig med at den anden dyrepasser var på ferie, hvorfor de i en kortere periode stod uden dyrepassere. De forklarer

dog, at de fik iværksat en nødplan, hvor forskere trådte til og varetog pasning og pleje af dyrene, hvorfor situationen ikke fik indflydelse på dyrenes velfærd.

Kun tre institutioner (3/36 (8 pct.)) omtaler således enkeltstående udfordringer relateret til pasning og opstaldning. Én institution fortæller, at de i en periode på et par uger var nødsaget til at give lidt mindre strøelse end ellers. En anden institution fortæller, at hjemsendelser (af elever, red.) førte til aflysning af praktiske undersøgelser, hvilket betød et øget behov for aktivering af institutionens hunde. En tredje institution fortæller, at nogle mus ikke blev genotyperet ved fravæning, men først senere.

Diskussion

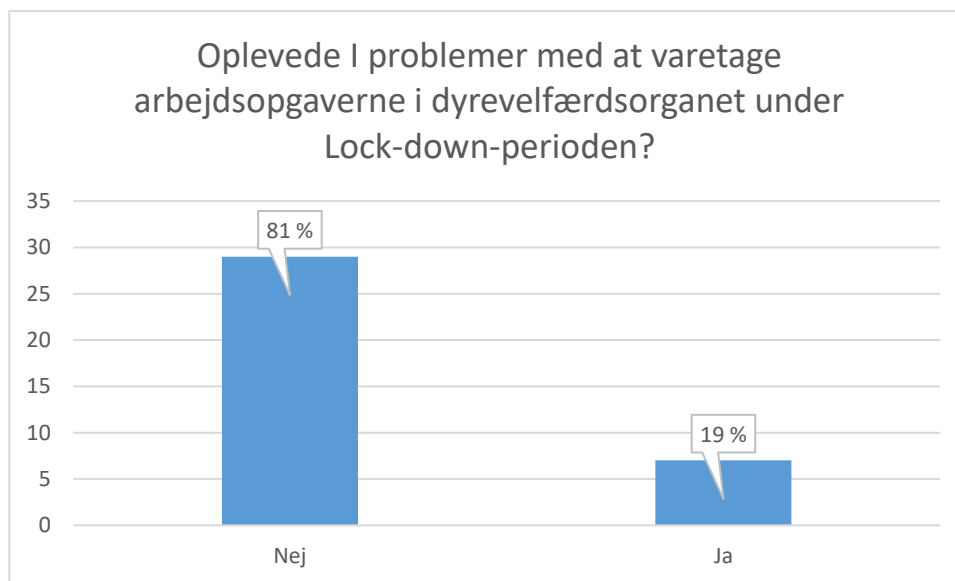
For de institutioner, der oplevede udfordringer relateret til pasning og opstaldning, er der tale om aspekter, som ikke har øvet en direkte påvirkning af dyrenes velfærd. Kun en enkelt institution oplevede således at være nødsaget til at minimere niveauet af strøelse, hvilket trods alt må have haft en meget lille effekt på dyrenes velfærd.

Det er meget positivt, at det er lykkedes de institutioner, for hvem det var relevant, at opstille alternative løsninger til forhold relateret til pasning og opstaldning. Denne erfaring kan tages med videre og deles med andre institutioner ved lignende situationer.

Del 2: Lock-down-perioden

Spørgsmål 8: Oplevede I problemer med at varetage arbejdsopgaverne i dyrevelfærdsorganet under Lock-down-perioden? Hvis ja, hvilke?

Størstedelen (29/36 (81 pct.)) svarer, at de *ikke* oplevede problemer med at varetage arbejdsopgaverne i dyrevelfærdsorganet under lock-down-perioden, hvoraf syv (7/29 (24 pct.)) uddyber svaret og forklarer, at de blot holdt dyrevelfærdsorganmøderne online.

De resterende (7/36 (19 pct.)) giver på den ene eller anden måde udtryk for problemer i forhold til at varetage arbejdsopgaverne i dyrevelfærdsorganet. Heraf giver to institutioner udtryk for, at de helt undlod at holde dyrevelfærdsorganmøder i lock-down-perioden. To andre giver udtryk for, at de holdt færre møder i perioden. To institutioner fortæller, at de – for at minimere smitterisikoen - i perioden undlod at inspicere henholdsvis stalde og forsøg/modeller. Én institution udtrykker nogle specifikke problemstillinger relateret til eget dyrevelfærdsorgan. Her havde man således ganske nyligt reetableret dyrevelfærdsorganet, som dermed inkluderede personer, som ikke tidligere havde arbejdet med dyrevelfærd relateret til forsøgsdyr. Man fortæller videre, at ikke alle dyrevelfærdsorganets medlemmer kunne tale dansk, hvilket institutionen problematiserer i forhold til diskussioner på online-møder. Derfor valgte institutionen at reducere mødeantallet, idet man var af den opfattelse, at møderne ikke var produktive.

Diskussion

Det er glædeligt, at langt de fleste institutioner har kunnet håndtere dyrevelfærdsorganets/dyrevelfærdsorganernes arbejdsopgaver på trods af de udfordringer, som relaterede direkte til lock-down-perioden.

Blandt de, som oplevede problemer, er det svært at konkludere noget entydigt. Det er dog værd at bemærke, at to institutioner nævner, at særlig diskussioner kan være udfordrede, hvis de foregår online. Det er nok særlig et problem hos dyrevelfærdsorganer af en vis størrelse og/eller ved sproglige barrierer blandt dyrevelfærdsorganets medlemmer. Diskussioner er selvfølgelig en væsentlig del i forbindelse med møder i dyrevelfærdsorganet, hvorfor den mulighed bør sikres i en fremtidig krisesituation.

I det tilfælde, at dyrevelfærdsorganet inspicerer stalde og forsøg/modeller, synes det tilrådeligt, at man diskuterer, hvordan en fremtidig krisesituation kan gribes an, så man bedst muligt sikrer også den arbejdsopgave.

Spørgsmål 9: Hvilke hensyn tog man fra virksomhedens side for at sikre dyretekniskernes sikkerhed og trivsel?

Langt størstedelen (31/36 (86 pct.) af institutionerne giver tydeligt udtryk for en høj grad af ansvarlighed – ikke blot over for det dyretekniske personale – men over for dets personale generelt ved at inkludere sundhedsmyndighedernes anbefalinger i egne rutiner, ligesom nogle giver udtryk for yderligere tiltag for at forhindre smittespredning. Nogle af disse tiltag, som således ikke er direkte anbefalinger fra sundhedsmyndighederne (afstandskrav, afspritning, brug af masker, selvisolation, etc.), men for en stor dels vedkommende afledt heraf, skal omtales her:

- Etablering af skiftehold
- Mulighed for at arbejde på en større del af døgnets timer, så arbejde i højere grad kunne foregå forskudt
- Flexible mødetider (dispensation mht. arbejdstid)
- Større frihed for dyreteknisk personale til at tilrettelægge egen arbejdstid (kortere arbejdstid; senere mødetid, så den offentlige transports myldretid kunne undgås)
- Kun adgang til dyrestaldene for dyreteknisk personale
- Optimerede omklædnings- og badefaciliteter
- Optimerede frokostforhold (fx udlevering af mad i bokse)
- Hyppigere rengøring
- Hjemsendelse af administrativt personale
- Hyppig brug af test i forbindelse med fremmøde på arbejdspladsen
- Online-møder frem for fysisk fremmøde
- Løbende opfølgning fra ledelse til dyreteknisk personale vedr. trivsel

Hertil nævner nogle en øget kommunikationsindsats, så personalet hele tiden havde indsigt i institutionens situation.

Det er også værd at nævne, at en virksomhed for at vedligeholde trivslen/sundheden blandt hjemsendte medarbejdere gav disse mulighed for at købe fitnessudstyr, som de kunne træne hjemme i arbejdstiden.

Det er sværere at tyde, hvilke hensyn de resterende institutioner (5/36 (14 pct.) har gjort for at sikre dyreteknikkernes – og det øvrige personales – sikkerhed og trivsel, hvilket dog ikke er ensbetydende med, at de intet har gjort.

Én institution svarer, således "*ingen afvigelse fra normal*", hvilket selvfølgelig kan have været tilstrækkeligt. En anden institution svarer "*jævnt informationsflow*" på spørgsmålet. Én arbejdsplads svarer, at man var blevet lukket ned, hvorfor man her – derfor – ikke har haft fokus på det dyretekniske personales sikkerhed og trivsel. Én institution svarer blot "*nødbemandingsplan*" på spørgsmålet. Én besvarer spørgsmålet med "*kan ikke besvares*".

Diskussion

Det kan synes relevant, at de enkelte institutioner/dyrevelfærdsorganer diskuterer, om ovennævnte tiltag – ikke nødvendigvis kun i en krisesituation – med fordel kan introduceres i egen institution.

Spørgsmål 10: Hvilke hensyn tog man fra virksomhedens side til dyreteknikkernes bekymring for dyrenes velfærd?

Langt størstedelen (32/36 (89pct.)) giver udtryk for, at der ikke eksisterede bekymringer hos det dyretekniske personale for dyrenes velfærd, som relaterede direkte til COVID-19-situationen. Et par af disse giver udtryk for, at det dyretekniske personale – ikke bare under den givne lock-down-periode – altid har mulighed for at tilkendegive bekymringer for dyrenes velfærd. På en institution har man således mulighed for at aflevere anonyme henvendelser i en såkaldt "dyrevelfærdspostkasse". På en anden institution giver man udtryk for, at man altid lytter - og dermed også under lock-down-perioden - til inputs fra det dyretekniske personale vedr. dyrenes velfærd.

Tre institutioner (3/36 (8 pct.)) besvarer spørgsmålet ved at beskrive en række tiltag, som man gjorde sig for at imødekomme dyreteknikkernes bekymringer. Ét sted tilpassede man antallet af dyr til antallet af medarbejdere for at sikre en høj dyrevelfærd blandt dyrene i staldene. Et andet sted undlod man at bestille nye dyr hjem til forsøg, ligesom man giver udtryk for, at man i tilfælde af mangel på foder eller pasningsmuligheder ville have aflivet dyrene. Et tredje sted fortæller man, at alle bekymringer relateret til dyrevelfærden blev drøftet tæt og løbende mellem dyrepassere og den daglige ledelse, så bekymringer blev tydeliggjort og taget alvorligt.

Én institution har tilsyneladende misforstået spørgsmålet og har opfattet det som et spørgsmål relateret til dyreteknikkernes egen velfærd, idet man svarer, at man "*lyttede og gav lov til hjemmearbejde i muligt omfang*".

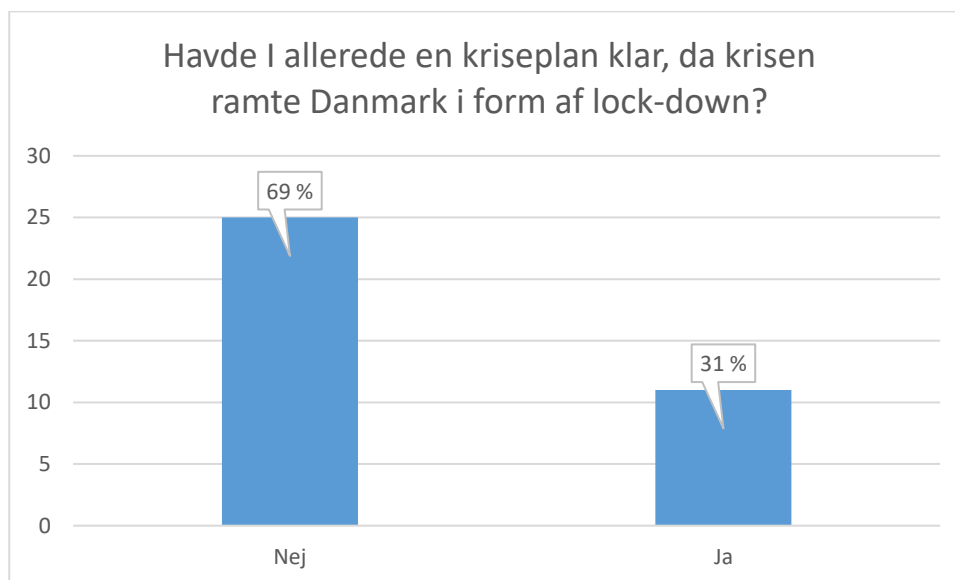
Diskussion

Det synes bestemt anbefalingsværdigt, at gøre som ovennævnte institutioner, der tydeligt

tilkendegiver, at bekymringer skal drøftes tæt og løbende med ledelsen, så dyreteknikerne, som netop har deres daglige gang med dyrene, føler, at det nytter at gå til ledelsen, hvilket formentlig ikke blot bidrager positivt til dyrevelfærden, men også til dyreteknikernes arbejdsglæde, idet ledelsen på denne måde anerkender dyreteknikernes faglighed.

Spørgsmål 11: Havde I allerede en kriseplan klar, da krisen ramte Danmark i form af lock-down (11. marts 2020)? Hvis ja, virkede den? Hvis nej, har I en kriseplan klar i dag til en evt. kommende krise?

Størstedelen (25/36 (69 pct.) svarer, at man ikke havde en kriseplan klar, da krisen ramte Danmark i form af lock-down. Stort set alle heraf giver udtryk for, at det ikke var et problem, idet institutionerne lykkedes med at agere hen ad vejen. En enkelt institution udtrykker dog frustration over den usikkerhed, som COVID-19-situationen førte med sig, idet man "... ikke vidste noget om det, der var ved at udspille sig...", hvorfor institutionen - for at imødekomme en fremtidig situation - har udarbejdet en kriseplan efterfølgende.

De resterende (11/36 (31 pct.) svarer, at man – i en eller anden form - havde en kriseplan klar. Heraf henviser de seks (6/11 (55 pct.) til beredskabs- eller kriseplaner af mere generel karakter.

De resterende fem institutioner (5/11 (45 pct.) svarer meget klart bekræftende på, at man havde en kriseplan klar. En enkelt institution svarer blot "ja" på spørgsmålet, men de resterende uddyber deres svar. En svarer således, at man havde en kriseplan klar, men at denne ikke virkede efter hensigten, hvorfor man opdaterede denne ved at tilføje forholdsregler omkring smitteopsporing og tests.

I modsætning til sidstnævnte svarer en institution, at deres kriseplan virkede. Her henvises til, at kriseplanen resulterede i, at arbejdsopgaver fordeltes over hele døgnet.

Én institution skriver, at de havde en såkaldt "disaster plan", som man efterfølgende har diskuteret i forhold til en epidemi.

En institution svarer således på spørgsmålet: "Ja, i tiden op til d. 11. marts havde vi truffet beslutning om, hvordan dyrestalden skulle driftes under en lock-down. Der blev indkaldt til møde via Messenger onsdag d. 11. marts 2020 om aftenen umiddelbart efter Statsministerens pressemøde. Mødet blev holdt den 12. marts kl. 12, hvor beredskabsplanen blev meddelt, og den trådte i kraft umiddelbart efter mødet".

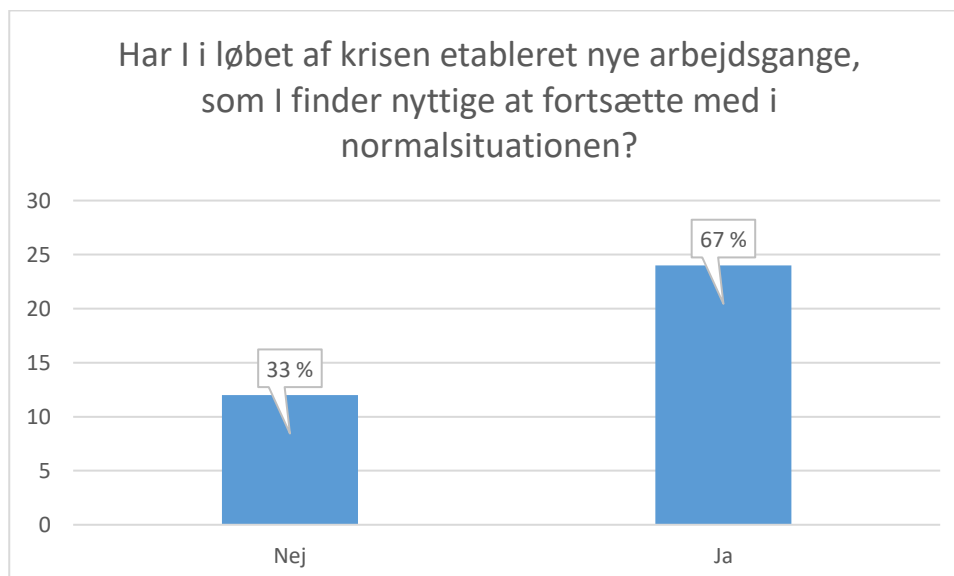
Diskussion

For samtlige institutioner er det selvfølgelig anbefalingsværdigt at tage en diskussion af, hvordan en kriseplan – med deres COVID-19-erfaring in mente – kan resultere i enten en opdateret version af en eksisterende kriseplan eller inspirere til etableringen af en sådan.

Del 3: Læring for fremtiden

Spørgsmål 12: Har I i løbet af krisen etableret nye arbejdsgange, som I finder nyttige at fortsætte med i normalsituationen? Hvis ja, hvilke?

En tredjedel (12/36 (33 pct.)) svarer, at man *ikke* har etableret nye arbejdsgange, hvoraf to institutioner uddyber deres svar. En svarer således, at institutionen ikke har været så påvirket af situationen (og derfor svarer *nej* til spørgsmålet, red.). Den anden institution svarer: "Nej – grundet vi har forskellige stalde med forskellige dyrearter og sygdomsstatus, er vi allerede meget bevidste om vores bevæg mønster. Dette har ikke ændret sig under corona og vi har ikke haft dyreteknikkere, der har været syge af corona".

Resten af institutionerne (24/36 (67 pct.)) giver således udtryk for, at de på den ene eller anden facon har etableret nye arbejdsgange. Det er i høj grad hygiejniske tiltag, som man fra mange institutioners side har fundet nyttige at bibeholde, ligesom mange har set fordele i en hyppigere anvendelse af både hjemmearbejde og online-møder. Det er således 22 institutioner heraf (22/24 (92 pct.)), som nævner enten hygiejniske tiltag eller en øget brug af hjemmearbejde og online-møder – eller en kombination heraf.

Diskussion

Det er tydeligt, at man fra mange institutioners side har opnået en viden i løbet af COVID-19-perioden, som har udmøntet sig i konkrete forandringer på de enkelte institutioner. Der er nok ingen tvivl om, at både hygiejniske forbedringer samt hyppigere brug af hjemmearbejde og online-møder ikke blot vil kaste mindre sygefravær af sig, men også vil effektivisere nogle arbejdsopgaver og dermed frigøre nogle tidsmæssige ressourcer.

Spørgsmål 13: Oplevede medarbejderne, at informationsniveauet i løbet af krisen var tilstrækkelig?

De fleste (26/36 (72 pct.)) giver udtryk for, at medarbejderne har fundet informationsniveauet tilstrækkeligt.

Resten (10/36 (28 pct.)) udtrykker således forskellige grader af utilstrækkelig information. Disse svar er ikke umiddelbart til at kategorisere, idet der gives udtryk for meget forskellige problemstillinger. Et par institutioner giver dog udtryk for, at det utilfredsstillende informationsniveau i højere grad stammede fra myndighederne, end dem, som leveredes internt i institutionerne.

Diskussion

Det er positivt, at størstedelen af medarbejderne på de forskellige institutioner har fundet informationsniveauet under krisen tilstrækkelig. Det er afgørende, at den enkelte medarbejder føler sig informeret, da dette ellers kan være en kilde til usikkerhed.

Det har selvfølgelig haft betydning, at hele COVID-19 situationen generelt har været præget af stor usikkerhed, idet også myndighederne har befundet sig på jomfruelig grund. Det har til en vis grad vanskeliggjort den interne kommunikation i den enkelte institution.

Sammenfatning

Konsekvenserne af COVID-19 har selvfølgelig været overvejende negative, men samfundet - og dermed forsøgsdyrinstitutionerne - har opnået erfaring med krisehåndtering, som kan komme den enkelte forsøgsdyrinstitution til gode fremadrettet.

En anden vigtig pointe i undersøgelsen er, at COVID-19-situationen ikke blot har givet læring i forhold til at håndtere fremtidige kriser, men også har givet forsøgsdyrsinstitutionerne inspiration til, hvordan dagligdagen kan gribes anderledes an. Således udtrykker hele 67 pct. af besvarelserne (spørgsmål 12), at man har etableret nye arbejdsgange i løbet af krisen, som man finder nyttige at fortsætte med i normalsituationen.

Nedenfor oplyses disse krise- og dagligdagstiltag for at inspirere de enkelte institutioner/dyrevelfærdsorganer til at tage en diskussion om, hvorvidt nogle af disse tiltag også kunne være relevante for egen institution.

NB. Bemærk at nogle tiltag er listet under begge kategorier.

Krisetiltag

- Etablering af skiftehold
- Mulighed for at arbejde på en større del af døgnets timer, så arbejde i højere grad kunne foregå forskudt
- Flexible mødetider (dispensation mht. arbejdstid)
- Større frihed for dyreteknisk personale til at tilrettelægge egen arbejdstid (kortere arbejdstid; senere mødetid, så den offentlige transports myldretid kunne undgås)
- Kun adgang til dyrestaldene for dyreteknisk personale
- Optimerede omklædnings- og badefaciliteter
- Optimerede frokostforhold (fx udlevering af mad i bokse)
- Hyppigere rengøring
- Hjemmearbejde for administrativt personale
- Hyppig brug af test i forbindelse med fremmøde på arbejdspladsen
- Online-møder frem for fysisk fremmøde
- Løbende opfølgning fra ledelse til dyreteknisk personale vedr. trivsel (dyrenes og det dyretekniske personales)
- Øget kommunikationsindsats for at holde personalet opdateret på institutionens situation
- Øget brug af hjemmearbejde
- Øget brug af afspritning
- Øget brug af masker

Dagligdagstiltag

- Optimerede omklædnings- og badefaciliteter
- Online-møder frem for fysisk fremmøde
- Løbende opfølgning fra ledelse til dyreteknisk personale vedr. trivsel
- Øget kommunikationsindsats for at holde personalet opdateret på institutionens situation
- Øget brug af hjemmearbejde
- Øget brug af afspritning

- Øget brug af masker
- Løbende opfølgning fra ledelse til dyreteknisk personale vedr. trivsel (dyrenes og det dyretekniske personales)
- Etablering af- eller opdatering af eksisterende kriseplan